

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет/інститут
Навчально науковий інститут мистецтв**

**Кафедра методики музичного
виховання та диригування**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МУЗИЧНА ЕТНОПЕДАГОГІКА**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**«Теорія і методика мистецької освіти та арт-реабілітаційні практики»
Спеціальність 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

Галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка
02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від «26» квітня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Музична етнопедагогіка
Викладач (і)	Казимирів Х.Т.
Контактний телефон викладача (ів)	0976435364
E-mail викладача	kazymyryv@gmail.com
Формат дисципліни	Очна форма, заочна форма.
Обсяг дисципліни	3 кредити – 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	4 академічні години

2. Анотація до навчальної дисципліни

Музична етнопедагогіка є важливою частиною народної педагогіки. Цей освітній компонент висвітлює теорію і практику виникнення та використання музичної етнопедагогіки українського народу з урахуванням історичних передумов у формуванні її методологічних аспектів. Розкривається предмет і принципи методики української музичної етнопедагогіки в її історичному, етнокультурному, етногенетичному контекстах. Вона розглядається як система знань про музичне мистецтво української нації. Методичний аспект музичної етнопедагогіки, її сутність і функціональне спрямування обґрунтовані на основі виховного ідеалу українців, що протягом віків формується під впливом низки музичних творів, чинників народної педагогіки та народознавства.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Музична етнопедагогіка» є забезпечення усвідомлення студентами виховного потенціалу народних традицій і звичаєвих норм та правил людського співжиття; фольклору з педагогічним змістом і спрямуванням; народного досвіду родинного виховання і формування суспільноцінних якостей особистості засобами народної символіки, образотворчого, музичного мистецтва, українського фольклору.

Цілі курсу:

- сформувати у студентів системи знань про музичну етнопедагогіку;
- напрацювати навички методологічного та теоретичного аналізу музичної фольклорної спадщини на предмет педагогічних зразків;
- вивчити звичаї, традиції, зразки народного мистецтва, що ілюструють саме елементи етнопедагогіки;
- показати можливості застосування народних методів виховання і навчання;

обґрунтувати необхідність використання багатовікового морально-педагогічного досвіду народу в сучасній науковій теорії та практиці виховання.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК-1.** Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК-2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК-3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК-4.** Здатність до критичного мислення.
- ЗК-7.** Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК-8.** Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК-9.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-12.** Здатність проявляти ініціативу та генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК-13.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

- ФК-4.** Здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах, співу, диригування вокально-хоровими шкільними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації вокально-хорових творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію).
- ФК-6.** Здатність аргументувати власну музично-професійну позицію стосовно дидактичних принципів музичного краєзнавства; здатність демонструвати набуті знання з музичного краєзнавства у процесі викладання диригування.
- ФК-8.** Здатність аналізувати вокально-хорові твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- ФК-9.** Володіння основними психолого-педагогічними комунікативними аспектами, що сприяють продуктивній творчій діяльності дитячого колективу.
- ФК-16.** Здатність організувати освітній процес на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, до розуміння основних проблем сучасної мистецької освіти й виконавства в Україні та пошуку шляхів удосконалення навчального музичного процесу в закладах освіти.

Програмні результати навчання:

- ПРН-01** Вміти здійснювати педагогічну діяльність, застосовувати знання з історії України, української культури, філософії, української та іноземної мов в процесі педагогічної діяльності, використовувати та аргументувати методи та прийоми викладання
- ПРН-02.** Здатність здійснювати художньо-педагогічне спілкування з дітьми;

вміння вирішувати педагогічні, навчально-виховні, художньо-творчі завдання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів та їх музичної підготовки.

ПРН- 03. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми техніки диригування.

ПРН-04. Готовність до художньо-творчої, виконавсько-хорової діяльності; інтерпретування вокально-хорових творів; реалізації колективних вокально-хорових проєктів; розробки художньо-практичних, музичних завдань для учнів, відповідно до їх вікових особливостей.

ПРН-17. Здатність застосовувати фахові знання та практичні навички у репетиційній, концертній та педагогічній роботі.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / <u>індивідуальні</u>	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Семестр VIII	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	IV	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	практичні	сам. роб
Змістовий модуль 1. Етнопедагогіка – сукупне педагогічне знання і виховний досвід народу			
Тема 1. Загальні основи етнопедагогіки.	2		5
Тема 2. Педагогічні погляди українського народу на становлення та розвиток особистості. Виховний ідеал української народної педагогіки.	2		5

Тема 3. Народно-побутові засоби навчання та виховання. Рідна мова як основа народної педагогіки.	2		5
Тема 4. Педагогічний досвід українців у спадщині Г. Сковороди.	2		5
Тема 5. Розумове виховання в українській етнопедагогіці.		2	5
Тема 6. Розвиток естетичних смаків засобами народної педагогіки. Природа як засіб естетичного впливу.	2		5
Контрольна робота		2	
Змістовий модуль 2. Моральне, сімейне виховання та традиційна соціалізація молоді			
Тема 1. Формування моральних засад характеру в українській етнопедагогіці.	2		5
Тема 2. Етнорелігійні традиції українського народу як виховний засіб.		2	5
Тема 3. Сім'я як основний педагогічний осередок.	2		5
Тема 4. Роль батьків у вихованні. Образ матері як одвічної покровительки дітей.	2		5
Тема 5. Українське народне дитинознавство. Українська народна дидактика.	2		5
Тема 6. Особливості української національної школи. Вимоги до вчителя-вихователя в народній педагогіці українців.	2	2	5
Контрольна робота		2	
ЗАГ.:	20	10	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	90 – 100 А (відмінно)
	80 – 89 В (добре)

70 – 79   **C**

60 – 69   **D** (задовільно)

50 – 59   **E**

26–49   **FX** (незадовільно з можливістю повторного складання)

Оцінка «**A**» («відмінно»). Яскрава професійна спрямованість на диригентсько-хорову діяльність. Вільне володіння диригентським апаратом (енергійність, гнучкість та чіткість ауфтактів та диригентської схеми, підготовленість і відповідність зняттів характеру образу, осмислений перерозподіл навантаження в руках, виразний та вольовий погляд, усвідомлене та артистичне виконання, яскраве та переконливе пластичне втілення емоційного смислу хорового образу). Високий рівень сформованості комунікації (вербально-мімічної) та управління виконавцями.

Оцінка «**B**» («дуже добре»). Хороший рівень професійної спрямованості на процес диригування, володіння диригентською технікою, рівень професійної спрямованості на процес диригування, володіння диригентською технікою, диригентською технікою, зняття іноді не відповідають усім засобам музичної виразності, здатність досить мотивовано мімічно і пластично втілювати емоційний зміст музичного хорового твору. Демонстрація вольових якостей, активності і самостійності при виконанні хорового твору; наявність окремих лідерських якостей (волі, рішучості, цілеспрямованості). Досить високий рівень розвитку музичного слуху, музичного мислення, музичної пам'яті, музичної уяви та виконавських умінь (надійності, витривалості, артистизму).

Оцінка «**C**» («добре»). Впевнене виконання з незначною кількістю змістовних помилок. Середній рівень спрямованості на процес диригування, досить зрозумілі ауфтаки, зняття іноді не відповідають усім засобам музичної виразності, фрагментарно використовуються ауфтаки-попередження та диференціація функцій рук.

Середній рівень виконавської стабільності, самоконтролю та здатності до самовиховання, з незначною кількістю змістовних помилок. Середній рівень спрямованості на процес диригування, досить зрозумілі ауфтаки, зняття іноді не відповідають усім засобам музичної виразності, фрагментарно використовуються ауфтаки-попередження та диференціація функцій рук. Середній рівень виконавської стабільності, самоконтролю та здатності до самовиховання.

Оцінка «**D**» («достатньо»). Виконання творів з незначною кількістю технічних і змістовних помилок, що знижують рівень виконання до середнього. Достатній рівень спрямованості та мотивації до диригентсько-хорової діяльності. Нечіткий прийом передачі темпів та динаміки, слабкий рівень сформованості мімічних умінь та прийомів невербального

	<p>спілкування з концертмейстером. Задовільний рівень розвитку окремих компонентів музичної виразності та виконавських умінь.</p> <p>Оцінка «Е» («задовільно»). Початковий рівень сформованості мануальних умінь, значна кількість технічних помилок з основ постановки диригентського апарату (неточні ауфтаки, відсутність знять, малюнки диригентської схеми не пов'язані з музичним текстом, наявність паралельних рухів), низький рівень сформованості умінь та прийомів невербального спілкування з концертмейстером. Початковий рівень прояву виконавських умінь, самоконтролю та самоаналізу, недостатній рівень розвитку особистісних якостей майбутнього хормейстера.</p> <p>Оцінка «незадовільно» (складається з двох рівнів складності), а саме: FX – «незадовільно з можливістю повторного складання»: виконання музичних творів зі значними художньо-технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності, які можна підвищити за умов самостійного стійного доопрацювання; F – «незадовільно з обов'язковим вивченням повторного курсу» ставиться у випадку неспроможності до виконання музичних творів диригування, демонстрації дуже низького рівня компетентності та потребує повторного вивчення дисципліни.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>На письмові контрольні роботи виносяться питання, опрацьовані на лекціях та самостійно. Дана форма контролю дозволяє оцінити якість засвоєння студентами теоретичного матеріалу. Контрольні роботи виконуються у формі тестів та письмових теоретичних питань.</p> <p>Такі роботи виконуються згідно графіку навчального процесу.</p> <p>Контрольна робота оцінюється від 1 до 10 балів.</p>
Практичні заняття	<p>Семинарські заняття проводяться у різних формах – опитування, дискусія, обговорення, творчі завдання тощо.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>До здачі заліку допускаються студенти, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> - не мають невідпрацьованих пропусків занять; - у повному обсязі засвоїли матеріал; - опрацювали теоретичний матеріал відведений для самостійної роботи.
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю (залік,).</p> <p>Форма здачі (усне опитування).</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Курс є органічною частиною освітньої програми і відповідає її логіці і вимогам. Відповідно, всі документи, розроблені для даної освітньої програми щодо оцінювання, результатів навчання, тощо є чинними при вивченні дисципліни.

Політика курсу спрямована на набуття студентами компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності.

У взаємовідносинах викладач та студенти керуються загальними морально-етичними принципами та правилами поведінки відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року.

Кодекс академічної доброчесності є обов'язковим для всіх учасників освітнього процесу.

Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника на <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. У разі відсутності студента на занятті передбачено відповідний порядок відпрацювання пропущених годин. Студент, який допустив пропуск заняття, зобов'язаний після виходу на навчання подати на кафедру дані щодо причин пропуску. Відпрацювання пропущених занять виконується у формі написання конспекту з пропущених тем.

8. Рекомендована література

1. Авер'янова Н. Українознавчі основи виховання особистості. Рідна школа. 2000. №10.
2. Артемова Л. В. Історія педагогіки України: підруч. для пед. вузів. Київ, 2006.
3. Волкова Н. П. Історія українського шкільництва та педагогіки: навч. Посібник. Дніпро, 2003.
4. Гендерна педагогіка: Хрестоматія. Для студентів вузів [ред. В. Гайденко]. Суми, 2006.
5. Дроб'язко П. І. Українська національна школа: витоки і сучасність. Київ, 1997.
6. Етнографія України: Навч. посібн. [ред. С.А.Макарчук]. Львів, 1994.
7. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія [Уклад.: О. О. Любар; за ред. В. Г. Кременя] Київ: Знання, 2005.
8. Концепція національного виховання. Рідна школа. 1995. №6.
9. Культура і побут населення України: навч. посіб. [ред. В. І. Артюх, В. Горленко] Київ, 1993.
10. Любар О. В. Історія української школи і педагогіки: Навч. посіб. Київ, 2006.
11. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): хрестоматія. Київ, 2003.

12. Мартинюк І. В. Національне виховання: теорія і методологія: метод. посібник. Київ, 1995
13. Мосіяшенко В. А. Історія педагогіки України в особах: навч. посіб. Суми, 2005.
14. Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка: навч. посіб. Суми, 2005.
15. Народна педагогіка: світовий досвід [уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко] Київ, 2003.
16. Руденко Ю. Д. Основи сучасного українського виховання. Київ, 2003.
17. Руденко Ю. Д. Українська козацька педагогіка: витоки, духовні цінності, сучасність: навч. посіб. для вузів. Київ, 2007.
18. Сковорода Г. Повне академічне видання творів. [за ред. проф. Л. Ушкалова.] Харків : Видавець Савчук О. О., 2016.
19. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ, 1985.
20. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка: Навчально-методичний посібник. Київ, 1997.
21. Струманський В. Структурний зміст виховного середовища української етнопедагогіки. Рідна школа. 2000. №4.
22. Ступак Ю. П. Виховне значення українського фольклору. Київ, 1960.
23. Сухомлинський В. О. Твори: У 5 т. Київ, 1977.
24. Сявавко Є. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. Київ, 1974.
25. Традиції української етнопедагогіки й їх використання в навчально-виховній роботі в школі. Київ, 1993.
26. Українське народознавство: навч. посібник [ред. С. Павлюк, Г. Горинь, Ф. Кирчіка]. Львів, 1994.
27. Усатенко Т. П. Українська національна школа: минуле і майбутнє. Київ, 2003.
28. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори: У 2 т. Київ, 1982–1983.
29. Філіпчук Г. Українська етнокультура в змісті національної загальної та педагогічної освіти. Чернівці, 1996.
30. Формування творчої особистості засобами етнопедагогіки: Метод рекомендації. Київ, 1995.
31. Франко І. Педагогічні статті і висловлювання. Київ, 1960.